

er det ogsaa indlysende, at han vil søge at faa Bøndergodset solgt, inden han skrider dertil. Og selv om Bøndergodset ikke var solgt, inden Overgangen til fri Eiendom var sket, saa har jeg dog altid troet, at der laa en tilstrækkelig Betryggelse for Bønderne paa de private Godser deri, at man jo tænkte sig vedligeholdt Bestemmelsen i Loven af 21de Juni 1854 om, at Bøndergodset ikke maa sælges uden særlig Bevilling til Andre end Kæsterne eller deres Livsarvinger, Stedbørn eller Pleiebørn; thi Enhver vil vistnok indrømme, at hvis det virkelig forholder sig, som man paastaar, at Priserne for Bøndergodset paa Majoraterne i Gjennemsnit ere lavere end paa de frie Godser, saa maa dette aldeles overveienende have sin Begrundelse i den indskrænkede Konkurrence, som der er af Kjøbere til Bønderstederne paa Majoratsgodserne. Det kan neppe antages at ligge i de paagældende Majoratsbesidderes Sindelag, men ligger vistnok netop i den paapegede Omstændighed. Jeg indrømmer imidlertid fuldkommen, at Erfaringen viser, at disse Betragtninger ikke ere tilstrækkelige til at nedbryde den Frygt, som næres fra flere Sider, og naar det nu er saa, byder vistnok Klogskab at gjøre, hvad der kan gøres, for paa enhver Maade at fjerne denne Frygt, navnlig da den er stærk nok til virkelig at kunne lægge Hindringer i Veien for Sagens Fremme. Den Udvei, som man nu tidligere har hentydet til her i Thinget, og navnlig i de tidligere nedsatte Udvalg, og som det ærede Medlem, der talte før mig, ligeledes hentydede til, den nemlig, at betinge Retten til at benytte den i Loven gaaede Udgang af, at Fæstegodset forinden var solgt, eller at sætte det Omfang, hvori en Majoratsbesidder kunde benytte Loven, i et vist direkte Forhold til det Omfang, hvori Fæstegodset var solgt, maa man vistnok erkjende aldeles ikke er praktisk, og der staar da vistnok kun to Veie aabne, den ene den, at holde Bøndergodset aldeles udenfor Overgangen og lade det forblive ved Loven af 21de Juni 1854, eller at træffe saadanne Foranstaltninger, hvorved man tilfikkede sig, at Bøndergodset snarest muligt kunde ventes at gaa over til fri Eiendom. Jeg kan ikke Andet end anerkjende den Kjæthed, med hvil-

ken Regjeringen er gaaet den sidste Veie, og jeg for mit Vedkommende kan ikke have Noget at indvende mod den Maade, paa hvilken den har søgt at løse Opgaven. At der fra et retligt Standpunkt Intet kan indvendes derimod, er jo aldeles indlysende, navnlig da det jo er ganske afhængigt af Besidderens frie Villie, hvorvidt han overhovedet vil indlade sig paa den hele Foranstaltning eller ikke. Men jeg kan heller ikke se, at man har havt Ret til at betegne det som noget Vilkaarligt, idetmindste ikke fra det Synspunkt, fra hvilket man overhovedet gaar ud, naar man vil have særegne Bestemmelser til at betrygge Kæsterne mod Forringelse af deres Stilling; thi i saa Fald gaar man jo ud fra, at Paagældende ved en vilkaarlig Handling fra sin Side fremkalder denne Forringelse i deres Stilling, og der kan da, forekommer det mig, Intet indvendes imod, at han da maa finde sig i de Foranstaltninger, man finder nødvendige for at fikke imod den Deteriorisation, som hans vilkaarlige Handling fremkalder. Jeg skulde derfor ikke have noget Væsentligt imod at gaa ind paa denne Bestemmelse, men jeg forudsier, at den muligvis her i Thinget vil støde paa nogen Modstand, at ligesom den til den ene Side har fremkaldt en vis Uro, saaledes vil man paa den anden Side finde, at den ikke giver nok, og det er jo derfor muligt, at man maa gaa over til den anden Løsning, den at holde Bøndergodset udenfor, Noget, hvorimod jeg heller ikke ser, at der kan være Noget at indvende. Men dette skal jeg ikke indlade mig paa, da det vil være afhængigt af den Gang, Diskussionen tager, og hvorledes man bedst skal fremme Sagen, men hvilken af de to Veie man gaar, vil jeg se mig istand til at følge med. — Foruden det, der er Lovforslagets egentlige Gjensind, har det i sin § 22 opstillet to Bestemmelser, som skulle have Anvendelse paa alle Landeindomme eller i alt Fald de fleste af dem. Den første af disse staar jo vistnok i nogen Sammenhæng med det, som iøvrigt er Lovforslagets Gjensind. Jeg har altid indrømmet, at hvis man skred til fuldstændig at hæve Majoraterne, vilde det være høist naturligt ved Siden deraf at give en meget udvidet Testationsret, og jeg vil ind-